

MA PAULUS KA IIL SAGEL MA TIMOTI

Ma Paulus ka iil sagel ma Timoti, i qa mu qa ip ke uas te ama Lautu vet ma Epasas de ngene iarang ama luquviirang pet ma Aisia Provins. I qa qurl a ra re ama lengi ip ta drlem se ama Ngemumaqa aa narliip ip ta ter iari ama barlta ip te tal ama Lautuqi araa rleriirang. De qe su ra ip tet lu riq ama kaak-metta i re su dap te tekmet ne ama viirang.

---

1 ¹⁻²Guakka Timoti, ngi dai raquarl ai nguaimka marevan. Ngua ma Paulus i ngua iil sagel ngi. I ma Iesus Kristus ka mu ngua iv aa Aposel na ngua. I ama Ngemumaqa i qa nem ngua, i qatikka qa dai aaur a Iameska. De ma Iesus Kristus aaur a Slurlka dai saqikka ka nem ngua. Dai maikka uut tu aaur a qevrep ne ama revan sagel ka i qe ruirl se liirang aa ve aaut kames. Be ai de ngu nen iv ama Ngemumaqa aa ngimsevetki dai bareq a ngen mai. De mager ip ke qurl a ngen te aa arlem ip ke iames na ngen tiq aa tuvvetki. De mager ip ken ban a ngen te ama uupka. I liirang aa nagel aaut Mam ama Ngemumaqa de aaur a Barlka ma Iesus Kristus.

Ngene Kirlvem Se Ama Kaak-Met-Ta

³Mekai lua i vrlesprles na uun de ngua mit savet ma Masidonia, de ngua ruqun na ngi iv as kurli ngi vet ma Epasas. De ngua ruqun na ngi ip ngi qel lura i re su ne ama lengi i quasiaq ai ama revan nget. ⁴De ngil kel ta ip kula re narligel ama siir ama kaaknget nagel iari i lura i ra tisavet ne ama murлта araa rlen. I qatikka liirang aa dai iirang nget den maden i quasiaq iirang angera arlim. Dap mager iv ama Tiksiqena re sem madlek ne ama qaqet ne ama Ngemumaqa aa tuaqevrep.

⁵⁻⁶Dav iari dai sa ra ming per ama lengi ama atlunget. I lungera i mager iv a ngen arlem ne ama revan. De ver a ngen a tuaqevrep dai ngene narli ama atlu. Be maikka quasik ngen dru a ngen a qevrep maberl. Dap lura dai sa iari ra ming pet lungera. Be rlas tem ta mene liirang aa ama kaak-pem-iirang. ⁷De lura dai re narliiv ama Tiksiqena na ra ip te su ne ama Lautu arla ais, dap katias lura dai maikka quasik te taqat drlem se liirang aa dap te teqes te ama

qaqet ip te narligel ama lengi. ⁸Dav uut drlem ai ama Slurlka aa Lo dai ama atlu nget i ariq aiv uure taqat mit kut nget. ⁹De qerlka mager iv uut drlem ai ama Lo dai quasiaq ai bareq ama atlura. Dap lungera ama Lo ip barek lura i ra tarliq a nget. De lungera dai barek lura i rem ngim temanau ne ama Ngemumaqa de re tekmet ne ama vu. De lura i quasiaq ai ama seserlta de lura i ai de re peleng araa lavu, de lura i ai de re peleng iari. ¹⁰De lura i ai de re nanna maden maden, de ngene lura ama quatta i ai de re nanna, de ngen lura i re suam se ama arluis. De lura i ai de re kaak, de lura i ra taqenses, de ngene lura i re tekmet ne iarang muqas muqas, i quasiaq aip taquarl ama Ngemumaqa aa lengi ama revan nget ngerel sil. ¹¹I lungera ama lengi ama atlunget dai nget pe ama Langinka i ama Ngemumaqa qa qurl a ngua ip ngul sil na nget. De lungera ama lengi ama atlunget dai ngerel sil ai ama Ngemumaqa dai maikka qa veviit, be qa dai ama rarlimini se ama arlias.

Ama Ngemumaqa Aa Arlem

¹²Maikka ngua taqen ne ama atlu sagel aaur a Barlka ma Iesus Kristus i qa mu ngua ip ngul sil ne aa lengi. De qa qurl a ngua te aa rletki ip ngut matna bareq a qa. De qatikka qa, qen ban a ngua re ama dlek ip ngut matna. ¹³I quaatta, i ai de mekai ngua taqen mavik ne ma Iesus be ngu lenges ne lura i ra tit naser a qa, i ai de ama darletka na ngua be ngun ban a ra re ama getget. I ai de ngu tekmet ne liirang aa, i quasik nguut drlem, de quasiaq ai ngua tu gua qevep. Dav ama Ngemumaqa aa arlem never a ngua, be qa iames na ngua tiq aa tuvetki. ¹⁴De maikka aaur a Slurlka qa rekmet ne ama atlu sagel ngua, i qa rekmet na ngua be ngua tu gua qevep de qa buup ngua ne ama arlem nagel ma Iesus Kristus.

¹⁵I ma Iesus Kristus dai murl ka men saver ama aivetki ip ke iames nauut naver aaur a viirang. Be liina dai maikka ama revan iini be maikka mager iv ama qaqet mai re narli de ra tu araa qevep. Dap mekai dai ngua uirl se ama vura mai. ¹⁶Dap na ngua nauirl dai ma Iesus Kristus ke narliip ke sek de aa arlem mai sekgames, ip diip ngua dai ama qasiquatka iv arik lura mai nasat dai mager ip tet lu ngua, de mager ip ta tu araa qevep saqikka sever a qa de mager ip te taneng ama iames masmas. Taqurla be qa tu de ver auut per ama ainkules katias iv uure guirtik per aaur a rut. ¹⁷De ama Ngemumaqa dai ama King na qa mas mas. De qa dai quasik mager ip ke ngip, de quasik mager iv a qek ke lu qa. De qatikka qa naik dai ama Ngemumaqa ama Revanka dap kuasiaq a qek. Be mager iv uut taarl na qa veviit iv uure palu gel ka iara de aaviit be aaviit be quasik perlverleset. A revan.

Ma Timoti aa Rletki

¹⁸Nguaimka ma Timoti. Maikka ngu tekgel ngi, ip ngia tit naser ama ais mai ama Ngemumaqa qa qurl a ngi i mekai. Dai mager ip ngia ra

nget de ngia raarl madlek ip taquarl ama amiqa i qa tes ip ke ruihl. ¹⁹De mager ip ngi taneng gia tuaqevrep merep de ngen ama tekmeriirang ama atliirang. I sa mekai iari ra ngim temanau ne liirang aa ama atliirang, taqurla be araa tuaqevrep dai lenges na nget. ²⁰I ma Haimanias ke ne ma Alaksada dai ian tekmet taqurla. De ngua mu iam met ma Satan aa ngerik, ip mager iv iane raqat mer ama adrlem, ai quasik mager iv ian druqut ama Ngemumaqa aa rlenki.

Liina Ip Te Raring

2 ¹Iara dai ngu narliip ngu teqerl a ngi ip ngene raring taqurliani. Liina i iini ngere rarles dai ngu tuqun a ngen ip ngene raring bareq ama qaquet mai. I ngene nen ama Ngemumaqa re liirang aa iv iirang nge tat never ama qaquet de ngen deraqen ne ama atlu sagel ka. ²De mager ip ngene raring bareq ama Kingkena de ngen ama barlta nep ma Gaman. De ngen deraqen ne ama atlu sagel ama Slurlka sever a ra. De ngene raring ip mager iv uut mai dai ama uupka de auur a rlan. De mager iv uut tit kur ama Ngemumaqa aa tekmeriirang ama atliirang. ³Lungera raqurla ama raring dai ama atlunget dama Ngemumaqa aa saqang i luqa i qe iames nauut dai maikka vem ka se nget. ⁴De maikka vem ka se ama qaquet mai ip te iames. De vem ka se ra ip maikka rat drlem se liirang aa ama revan iirang. ⁵De uut drlem ai qatikka ama Ngemumaqa ama quanaska. De qatikka iaq ama quanaska i qa maarl peleqes ne ama Ngemumaqa qe ne aa qaquet (ip ka ngingdemna nauut, uut na qa). I luqa dai ma Iesus Kristus.

⁶De ma Iesus Kristus dai qa quarl temiis ip ke vandem per ama qaquet mai naver araa viirang. Be liina dai ai de ama Ngemumaqa qe narliip se ama qaquet ip te iames. De qatikka qa men pet lungera ama niirl i murl ama Ngemumaqa qa mu nget. ⁷De qatikka ama Ngemumaqa qa mu ngua iv ama Aposel na ngua, ip gua rletki ip ngul sil ne aa lengi. Be liina dai maikka gua revan i quasisq ai ngu kaak. De qa mu ngua iv ama tiksiqua na ngua barek lura i quasisq ai ama Judaqena na ra, ip mager i ta tu araa qevrep sevet lungere iara ama lengi ama revan nget.

⁸Taqurla dai be ngu narliip ama quatta naver ama aivetki mai re raring ne araa tuaqevrep ama quanas nget, de rerl kuarl ne araa ngerik piit sagel ama Ngemumaqa. I lura dai maikka ngu narliiv ama seserlta na ra de mager ip te ngim temanau ne ama raserlin.

Ama Lengi Sagel Ama Nankina

⁹De saqikka ngu narliiv ama nankina re rurlisnas ne ama luan ama atlunget i lungera i qatikka maget kut ta. De quasik mager iv ama nankina re ngelanges i ra tu iarang per araa qesing de ngen araa qetdingki ne ama qunam i nget muqas muqas, de ngen ama gol de ngen ama luan i nget peviit. ¹⁰Kuasik. Dap lura ama nankina i re narliiv ama Ngemumaqa aa

uis na ra, dai maikka mager ip te tekmet ne ama rleriirang ama atliirang. I raqurla dai diip tem ngim ne ama atlu ai ama Ngemumaqa aa uis na ra.

¹¹⁻¹²De ama nanki dai qatikka mager ip sung na qi ip kula qia taqen de qia ter ama lengi. Katikka mager ip kurl ama nanki i ding per a qi. Taqurla de quasiaq ai gua ding se ama nanki ip ki su ama quatta. De quasiaq ai gua ding se qi ip ki taneng ama dlek daleng ama quatta. De mager ip katikka qurl ama nanki i ding per a qi. ¹³I qatikka raquarl i murl ama Ngemumaqa qa matna vet ma Adam nauirl, baiv aa de sagel ma Iva. ¹⁴De saqikka ma Adam dai quasiaq ai qa uirl i qa narligel ama lengi, i ma Satan ka kaak. Dap katikka ama nanki dai qia uirl i qia mit kut ma Satan aa lengi be qi, dai ama rarlimini se ama viirang. ¹⁵Taqurla dai be ama nankina dai diip te teving mer ama getget i lua i rel sel ama arluis. Dai qatikka re tekmet taqurla dav ariq aip ta tu araa qevap masmas sever ama Ngemumaqa, de araa arlem, de maikka re taqa tekmet senas iv ama seserlta na ra, de araa tuaqevap ama atlu nget, taqurla dai diiv ama Ngemumaqa qe iames na ra ver ama getget.

A Lengi Bareq Ama Barlta I Re Uas

3 ¹Maikka ngua taqen iara ne gua revan. I ariq aiv iak ke narliip ke uas te ama Lautu (i qe su ama qaqet) dai qe narliip se ama rletki ama atluqi. ²Taqurla dai luqa i qe uas te ama Lautu dai maikka mager ip kurli qa maget ip kuasiaq ama qaqet tet lu a nge ma viirang i qe tekmet ne iirang. De qatikka mager iv aa ngerlki ama quanaski be mas. De qatikka mager iv aa mugunes dai ama atlu. De maikka mager ip ka tit kur ama tuaqevap ama seserl nget de qe tekmet ne ama tekmeriirang ama seserl iirang. De mager ip ke tekmet ne ama qaqet mai iv aa rluavik na ra. De mager ip ka taqa su. ³De quasik mager ip ke srluup ama qerlap ip ke kabaing. De quasik mager ip masmasna aa rutka qa taarl iv ama qurek per a qa. Kuasik. Dap mager ip ke palu gel ama qaqet. De quasik mager ip ke uamet. De quasik mager ip ka tu aa qevap sever ama qelaingka mas. ⁴De maikka mager ip ke taqa uas te aa rluaqi de ngen aa uis katikka. De qe taqa su aa uis ip te narligel. ⁵I ariq aip luqa i quasik ke taqa uas te aa liinka qatikka, dai be quasik mager iv ama barlka na qa ip ke uas te ama Ngemumaqa aa uis i qe su ra. ⁶De ama iameska ama Kristen dai quasik mager iv ama Pasta na qa. I arik ma raqurla dai qe barlnas navet liina. Dai arik taqurla dai ama Ngemumaqa qe qirlvem se qa ip taquarl murl ka qirlvem se ma Satan. ⁷De qerlka lura na darliik ne ama Lautu dai qerlka mager iv ama arlias per a ra naver a qa. Arik taqurla dai quasik mager ip ma Satan ke quap per a qa ne ama luqup arla gamansena.

A Lengi Berek Lura Ama Barlta I Re Ruirl Se Ama Lautu

⁸Taqurla dai saqikka lura i ama Amngimta ve ama Lautu dai maikka mager ip lura ama qaqet te palu gel ta. De lura dai quasik mager iv araa

aambim ama udiim. De quasik mager ip te srluup ama qerlap ama dlek pem nget ip te kabaing. De quasik mager ip ta tu araa qevap ip te kiat ne ama qelaing nagel ama qaqet. ⁹De maikka mager ip masmas te tekmet ne ama tekmeriirang ama seserl iirang. De maikka mager ip te taneng ama tuaqevap sevet ma Iesus malkuil i lungera i sa ma Ngemumaqa qa reqerl auut. ¹⁰Dai nauirl dai mager ip ngene siquat ne lura araa rletki, iv ariq aip te taqat matna i quasiaq ai ret matna mavik, dai mager ip ngen dru ra ip te uas te ama Lautu.

¹¹Dai saqikka raqurla, i mager iv araa ngerlvik ta tu araa qevap ma seserl sever ama tekmeriirang i re tekmet ne iirang. De quasik mager ip ta taqenses. De maikka mager iv araa mugunes dai maikka ama atlu. De qatikka mager ip masmas te tekmet ne ama tekmeriirang ama atliirang.

¹²De lura i re uas te ama Lautu dai qatikka mager iv iak de iaq aa ngerlki ama quanaski be mas. De qatikka mager ip te taqa uas te araa ngerlvik de ngen araa arluis katikka. ¹³Lura i ret matna ve ama Lautu be re taqat matna, dai diiv ama atlura na ra. Be lua dai diip ta taarl madlek de rel sil ne ama Lengi ama Atlunget sevet ma Iesus Kristus.

¹⁴Iara ngu lil sagel ngen dap ngu narliiv ariq ip masna ngua ren sagel ngen. ¹⁵Be quaatta i ariq aip kuasik masna ngua men, dai dap iara ngua iil ama lengi sagel ngi ip ngi teqerl ama qaqet ne ama tekmeriirang i ama Ngemumaqa aa liinka re tekmet ne iirang. I luqa ama liinka dai ama Ngemumaqa i qe iames masmas, dai aa Lautuqi na ra. Be qa mu aa liinka ip taquarl ama venaik i ngere tal ama vetki. Dai lura dai re taqa uas te aa lengi ama revan nget. ¹⁶Ii, dai be liina sever ama Ngemumaqa aa gamansena dai iini veviit, be quasik mager iv a qeq aa qeng ama lengi nge rangmes pet lungera arle ves ama lengi. I liina dai raqurliani ma,

Ka men be maikka ama qaqeraqa na qa, i baing se qa sekgames. De ama Qevapka ama seserlka qa reqerl auut ai qa dai ama seserlka. De ama Angeluqena ra lu qa.

De aa lengi nge mit gel ama qaqet mai, de ama qaqet naver ama aivetki ra tu araa qevap sever a qa.

De ama Ngemumaqa qa mit se qa sev uusep.

A Lengi Sever Ama Kaak Metta

4 ¹Dav ama Qevapka ama Glasingaqa dai qe taqal sil ai laip nasat per ama ningiini dai diiv iari ama Kristenkena dai diip kuasik ta tu araa qevap sevet ma Kristus. De lura dai diip ta tit kut ma Satan aa iaus ama vunget angera lengi. ²De lura i ama kaak-met-ta dai diip te tekmet ne ama tekmeriirang ama kaaq iirang de ra taqen ne ama lengi ama kaak-nget. De lura araa tuaqevap dai lenges na nget be quasik tet lu ai ama atliirang taqurla, de ama viirang taqurla. ³De lura dai diip tel sil ai quasik mager iv ama qaqet te ngerlvik. De lura dai diip tel sil ai

iang ama asmes dai ama qaqet araa reving nget. Dav ama Ngemumaqa dai qa rekmet ne liirang aa. Be lura i ra tu araa qevep de rat drlem ama lengi ama revan nget, dai mager ip ta taqen ne ama atlu sagel ama Ngemumaqa de ra tes liirang aa. ⁴Dai uut drlem ai ama tekmeriirang mai dai ama Ngemumaqa qa rekmet ne iirang dai be qatikka ama atliirang. Dai be quasik mager iv uut tiirl liirang aa, dap mager iv uut taqen ne ama atlu sagel ama Ngemumaqa de uut ter iirang. ⁵I ama Ngemumaqa aa lengi de ngen ama raring, dai ai de ngere tekmet ne liirang aa ama asmes iirang be ama atliirang.

Timoti Maikka Ngi Taqat Matna

⁶Ariq aip ngi taqal sil ne lunger iara ama lengi bareq iari dai diip gia rletki dai ama atluqi sagel ma Iesus Kristus. De diip ngi teqerl ai ngi taneng ama dlek nagel ama lengi ama revan nget de ngen ama lengi ama atlungit i sa ngia mit kut nget. ⁷Dav ama siit i ai de ama ngerlmamta rel sil na nget, i quasiai ai nge tit kur ama Ngemumaqa aa lengi ama revan nget, dai quasik mager ip ngia tit kut lungera. Dap maikka mager ip ngi taqa sunas ip ngit matna ne ama revan bareq ama Ngemumaqa. ⁸I liina i ngi su gia qetdingki te ama rleriirang dai naqatikka liina nge tat naver a ngi se iarang. Dav ama Ngemumaqa aa gamansena dai nge tat naver a ngi se ama ais iirang mai. I lungera dai nge tat navet gia mugunes iara ver ama aivetki, de nge tat navet gia mugunes maravuk de ama uusepka aa rlan. ⁹Lunger iara ama lengi dai maikka ama revan, be maikka mager iv ama qaqet mai re narli nget de ra ru araa qevep sever a nget. ¹⁰De ama Ngemumaqa dai ai de qat drlem sarl guirl ama qaqet mai. Be maikka qa guirl auut, i uut, i maikka uut tu auur a qevep sever a qa. I maikka uut tu auur a qevep sever ama Ngemumaqa i qe iames. De qurl uut nanaa qa ip diip ka ra uut. Taqurla be qerl uuret matna madlek. ¹¹Dai maikka mager ip ngi quarl te lungera ama lengi bareq ama qaqet, de ngi su ra ip ta tit kut nget. ¹²Ngi dai ama gilka na ngi. Dap kuasik mager ip gia ding se iari ip te tekmet na ngi ip taquarl ai quasiai ai ngi tal ama rletki ama slurli. Dap mager ip ngi dai ama qasiquatka na ngi barek lura i ra tu araa qevep, i mager ip ma qasiquatka na ngi i ne gia lengi i ngia taqen, de ne gia mugunes. De ngi teqerl a ra ne gia arlem, de ne gia tuaqevep de ngen ne gia mugunes ne ama atlu. ¹³De qatikka ngia tit maden de ngia tis per ama Slurli aa Lengi bareq ama qaqet ip ngi sem madlek na ra de ngi su ra re ama Ngemumaqa aa lengi. Ngi tekmet ne liirang aa ip deng i ngu guirl.

¹⁴De qatikka ngiat drlem ip kula masmas per a ngi dap ngit matna ne lungera ama dlek, i ama Ngemumaqa qa qurl a ngi vet luus aa i lura i re ruirl se ama Lautu ra mu araa ngerik per a ngi, de re raring, de rerl kurl a ngi te ama Ngemumaqa aa lengi ama dlek pem nget. ¹⁵De qatikka

mager ip masmas de ngi taqa uas te luqia ama rletki de qurli ngi mas per a qi. Dai diiv ama qaquet mai ret lu gia rletki i qatikka qia tit, i ama atluqi. ¹⁶De qatikka mager ip ngi taqat lu gelnas de ngen ne liina ip ngi taqa su ama qaquet. Dai qatikka mager ip ngit matna madlek taqurla. Dai ariq aip ngi tekmet taqurla, dai qatikka diip gia rletki qia tat naver a ngi de saqikka ngene lura i re narli ama lengi na met ngi.

Liina Ama Atliini Ip Te Sesarl Ver Ama Qaquet

5 ¹Kula ngia taqen ne ama qurek sagel lura i ama serlura. Dap ngia taqen per a ra ip taquarl ai gia mam. De ngi taqa tekmet se ama lugutta ama quatta ip maikka raquarl ai gia qelatpik. ²De ngi taqa tekmet se ama serlura ama nankina ip taquarl ai gia lavu. De ngi taqa tekmet se ama lugutta ama nankina ip taquarl gia nankina. De qatikka mager ip masmas de ngi tekmet ne ama atlu sagel ta.

A Lengi Sagel A Sauakta Ama Nankina

³Ariq aiv iaiq i are ngerlka qa ngip be qurli qi i ngerek se qi, dai maikka mager ip ngi taqa uas tem ki. ⁴Dav ariq aip luqia ama sauaikki ara a nge ama arluis dap kuarl are uis i ara alselara, dai maikka mager ip tat drlem taqurliani: Liina i iini nge rarles dai ip ta tat naver a qi, ip te guirltik ba qi. Dai liina dai maikka ve ama Ngemumaqa se iini. ⁵De ariq aiv ama sauaikki dai qurli qi i maikka ngerek se qi i quasiaq a qeq ip ka tat never a qi, de qim ngim sagel ama Ngemumaqa i qiat drlem ai diip ka tat never a qi. Be luqia dai qatikka ver ama arlen de ngen ama niirl mai de qi raring iv ama Ngemumaqa qa tat never a qi. ⁶Dap kua ariq aip iaiq ama sauaikki i qia tit kur araa narliip ip kia taarl nanas dai naqerl kuatta i ara qetdingki qi iames dap kia veleng per ara qevepka. ⁷De maikka mager ip ngi su ama qaquet ne lungera ama lengi ip deng i quasiaq ama rarlimini nge ren per a ra. ⁸De qua arik iaq i quasik ka tat never aa nenggeni-ra de qem ngim temanau ne aa qelatpik, dai luqa qa ming aa tuaqevep sagel ama Slurlka be diip ke raneng ama tuvutki i qi veviit daleng lura i quasik ta tu araa qevep sagel ama Slurlka.

⁹Lura ama sauakta dai mager ip ngia tu araa rlen mene iari araa uang dai mager ip lura i araa ages ama 60. De qatikka luqia i murl ki taqa uas te ara ngerlka. ¹⁰De mager ip luqia i re taqat drlem se qi i ai de qiat drlem sa tekmet ne ama tekmeriirang ama atlu iirang. I liirang aa i qi taqa uas te are uis. De qia tarl se ama nangista sagelemiis de qi nin bareq ama Ngemumaqa aa uis, de qia tat navet lura i re taneng ama merlenka vem iirang. De qatikka ver ara mugunes dai qia rekmet ne ama tekmeriirang ama atliirang i iirang muqas muqas. ¹¹Dap kula ngia tu ama sauakta i lura i saqiaskerlka mager ip te ngerlvet mene lura araa rlen. I ariq aiv araa rut nge taarl ip saqi re ngerlvet dai ra ngim temanau ne ma Kristus. ¹²Be raqurla dai diip te

rekmet ne ama vu i ra rarlik liina i medu ra muvuusep sagel ma Iesus. ¹³De qerlka lura ama sauakta ara iani i re tekmet niini, i ra raneng liina i ama nengnas be re ngingerem maden maden. De iani i re sil ba na ai lu mager ip tet matna raqurla. De ra taqen ne ama viirang i liirang aa i quasik mager ip ta taqen niirang. ¹⁴Taqurla dai ngu narliip lura ama sauakta as mager ip te ngerlvet dai mager ip saqiaskerlka re ngerlvet, ip diip tel sal ama arluis de re taqa uas te araa rleriirang. Ariq aip te tekmet taqurla dai diip kuasiq a nge ama ngilka ip bareq auur a nge ama qumeska ip ka taqen auut mavik.

¹⁵I raqurla i qasa iari ra ngim temanau ne ama aiska ama atluqa ip ta tit naset ma Satan. ¹⁶Dav ariq aiv iari ama nankina i ama Kristen na ra, i iari ama sauakta men araa liin, dai qatikka mager ip te taqa uas tem ta, ip kuasik mager iv ama Lautuqi qi taneng ama merlenka se lura. Taqurla ip katikka mager iv ama Lautuqi qi uas te lura i maikka kuasiq aret iai never a ra.

Ama Lengi Bareq Ama Barlta

¹⁷Maikka mager ip ngene taqan ban lura ama barlta i re taqat matna bareq a ngen. Dai be maikka lura ama barlta i ret matna i rel sil de re su ne ama Ngemumaqa aa lengi, dai lura dai mager ip te taneng ama ranbandem i nget peviit. ¹⁸I ama Lengi nep ma Langinka nge taqen ma', 'Kuasik mager ip ngi pesdet mer ama karabauqi ara aamki lua i qit matna i qi mainmet pe ama wit angera gam.' *Lo 25.4*

Dai saqikka uut drlem ma', 'Luqa i qet matna dai mager ip ke taneng ama ranbandem.' *Luk 10.7*

¹⁹I ariq aiv iak ka ruqun ma', "Luqa ama barlka dai qe tekmet mavik." Dai qula ngia at lungera ama lengi. Dap kua ariq aiv ama udiam dap kua ama depguas na ra, ra meraqen ne liina dai diip ngia raat na met lura. ²⁰De ariq aiv iari ama barlta ra rekmet ne ama vu de mager ip maikka ngi seserl ver a ra sekgames gel iari ama barlta, ip mager ip kerlka iari reng ning.

²¹Maikka ngu tekgel ngi ne ama lengi ama dlek pem nget i ngua taqen dama Ngemumaqa aa saqang, de ma Iesus Kristus de dama Angeluqena araa saqang. I maikka ngua taqen a ngi ip maikka ngi taqa uas te luqi iara ama rletki. De qula ngia uas te giari naik dap ngen ne lura i kuasiq ai gia rluavik na ra, dap mager iv ama quanases met ngen.

²²De qula masna ngi mak ne iari ip tet matna bareq ama Slurlka. Dap mager ip ngi taqa mu gia qevap nauirl iv aiv aa de ngia tu gia ngerik per a ra ip tet matna bareq ama Slurlka. Taqurla de quasik mager ip ngi ding senas mene iari araa viirang. Dap maikka mager ip ngi taqat lu senas iv ama seserlka na ngi.

²³Timoti, quasik mager ip ngi srluup ama kainaqi naik dap mager ip ngi srluup ngen ama wain ama langas ip nge tat navet gia rutka i ai de vet ngi temarl. Dai raqurla ip kuasik mager ip ngi temarl.

²⁴De iari ama qaqet dai naqatikka qurl araa viirang sekgames. Be araa viirang ngere teqerl ai diip kurli ra ver ama kot. Dav iari ama qaqet dai qurl araa viirang pe ama trleses, dap laa nasat de qurli iirang sekgames. ²⁵Dai saqikka raqurla se ama tekmeriirang ama atliirang i ama qaqet te tekmet niirang. I ama tekmeriirang ama atliirang i ama qaqet te tekmet niirang dai qurli iirang sekgames. Dap saqikka liirang aa ama tekmeriirang ama atliirang i qurli iirang pe ama trleses, dai quasik mager iv iirang ngere rles be mas.

Ama Lengi Berek Lura I Ret Matna

6 ¹Lura i ret matna i ama Kristenkena na ra, dai mager ip te palu gel araa mastaqena taqurla iv ai de quasiaq a qek ka meraqen mavik ne ama Ngemumaqa aa rlenki de ngen aa lengi. ²De ariq aip lura i ret matna gel araa mastaqe i qa dai ama Kristen na qa dai quasik mager ip te tuqun ma', "Luqa dai auur aq aa dai naqatti mager ip ngu nging aa lengi." Liina dai quasiaq ai raqurla, dap mager ip ta tu araa qevap ma', 'Luqa dai ama Kristen be mager ip ngu rarlik ka de ngut matna ba qa.' Katikka mager ip ta tat never a qa i ama Kristen na qa, i raquarli diip slepslep per a qa te ama qelaing be diip ka tat never iari ama Kristenkena i aa rluavik na ra.

Timoti ngua tekgel ngi ip diip ngi su gia seviraqi te lungera ama lengi.

Sagel Lura Ama Qelaing Gelem Ta

³⁻⁴Ai de uur a Slurlka ma Iesus Kristus aa lengi, dai ai de ngere taqa su uut sever ama Ngemumaqa. Dai ariq aiv iak ka aang pet lungera arle ves ama lengi de qe su ama qaqet te a qeng muqas i quasiaq ai ama seserl nget ip taquarl ma Iesus aa uang, dai mager iv uut drlem, ai luqa dai naqatikka ke barlnas. De maikka quasiaq aa nge ma adrlem. De aa tuaqevap dai ama vu nget. De qe narliip se liirang aa i ra taqen ip te ruirlna de ra tesna ne ama lengi i quasiaq ama rarlim-iirang pe iang ama lengi a nger a rlang. Lungera raqurla ama lengi dai ai de ngere raarl ama tekmeriirang taqurliani:

Ta tu araa qevap mavik sever iari, de re uamet, de ra tit ne iari, de ra tu araa qevap mavik sever araa rluavik ⁵De qatikka ai de re serlin maden. Lura i ai de re tekmet taqurla dai araa tuaqevap dai ama vu nget, be ai de quasiaq ai re taneng ama lengi ama revan nget merep. Be ama Ngemumaqa aa gamansena dai ra tu araa qevap ai ama aiska ip ta ter ama quvang iini. ⁶Dap lura i re teqerl nanas i ama Slurlka aa gamansena gel ta, dai ama arlias per a ra. Be maikka ra uirl se araa rluavik. ⁷I lua i uut men per ama aivetki dai uut men i quasiaq ai uure tal a qerang. De lua i uurep ngip de uut tit dai quasiaq ai diiv uut tit i uure tal a qerang. ⁸Taqurla dai ariq aiv auur a asmes de auur a luan i qatikka maget kurl uut, dai mager iv uure tuqun ma', "Naqatikka mager aa qurl uut."

⁹I lura i re narliip buup ne araa tekmeriirang, dai diip te aat i ama qasiquarl-iirang nget den per a ra. I diip te raat ip taquarl ai de ama aurl ngere raat mer ama adem. De diiv araa rut nge taarl sever ama tekmeriirang ama viirang i buup niirang i ai de iirang ngere tekmet na ra be ra kabaing. Be maikka diip liirang aa ngere lenges na ra. ¹⁰Dai liina i re rarliq ama qelaingka dai ama rarlimini se ama viirang. I sa iari dai maikka ra rarliq ama qelaingka, dai liina be sa ra lenges ne araa tuaqevp. Ta rekmet taqurla be maikka ama arlemigl na ra malai.

Ma Paulus Ke Sem Madlek Ne Ma Timoti

¹¹Dap ngi, i ngi bareq ama Ngemumaqa dai mager ip ngim ngim temanau ne liirang aa de ngi qiuaiik namen ne iirang. De qatikka mager ip ngeterl a ngi, i ngi mali re ama tekmeriirang ama atliirang. De ngia ter aa gamansena de ngen ama tuaqevp, de ama arlem de ngen liina i ra taarl madlek pe ama merlenka vem iirang. De ngene liina i re palu gel ama qaquet. ¹²I liina i ngi uas te gia tuaqevp, dai raquarl liina i re talaq i re qiuaiik ip te ruirlna. Dai maikka mager ip ngi siquat i ngi dleq iv ait de ngia uirl vet lungera ama raqiuaiik. De mager ip ngi taneng ama iames masmas malkuil. I murl ama Ngemumaqa qa nes tem ngi ip ngi taneng lungera ama iames de sa ngia sil ne gia tuaqevp sevet ma Iesus dama qaquet araa saqang. ¹³Dai mager ip ngi taneng liina malkuil ngu i ngua sil ba ngi: I ama Ngemumaqa dai ai de qe iames ne ama tekmeriirang mai. De ma Iesus Kristus dai murl ka raqal sil de ma Pontias Pailat aa saqang; taqurla dai ngurl kurl a ngi re ama rletki raqurliani: ¹⁴Maikka mager ip ngi taqa uas te ama Ngemumaqa aa lengi. De qula ngi surliip ne lungeri iara ama lengi. I ariq aip ngi tekmet taqurla, dai diip kuasik mager iv ama qaquet ta taqen na ngi mavik. Dai qatikka mager ip ngi uas temiis taqurla, ip deng i auur a Slurlka ma Iesus Kristus ke baingses. ¹⁵I qatikka ama Ngemumaqa dai qa mu aa nirlaqa ip diip lua qe sek de ma Kristus sekgames. De qatikka ama Ngemumaqa dai ama rarlimini na qa se ama arlias. De qatikka qa naik dai ama dlek mai gel ka. De qa dai ama King ama barlka daleng iari ama Kingkena, de ama Slurlka na qa daleng ama slurlta mai. ¹⁶De qatikka qa naik dai quasik mager ip ke ngip. De qurli qa men ama nirlaqa i maikka qin sin, be quasik mager iv ama qaquet ta tit sagelna na qa. De quasik mager iv a qek ke lu qa. De aa rlenki dai qi veviit de ngen aa dlek dai mager ip kurli nget masmas. A revan!

Ama Lengi Sagel Lura I Buup Ne Araa Tekmeriirang

¹⁷Ngirun lura i buup ne araa tekmeriirang nanari naver ama aivetki, ai kuasik mager ip te barlnas de quasik mager ip ta tu araa qevp sevet liirang aa muqas muqas i ai de masmasna lenges lenges ne iirang. Dap mager ip ta tu araa qevp marevan sever ama Ngemumaqa. I qatikka

ai de qa, qerl kurl auut te ama tekmeriirang ama atliirang i liirang aa iv iirang ngere tekmet nauut ip ma arlias per auut. ¹⁸De ngi ruqun lura, i buup ne araa tekmeriirang ip maikka mager ip te taqat matna. De mager ip te baing se ama rleriirang i buup ne iirang i ama atliirang. De mager iv ama arlias per a ra navet liirang aa. De mager ip ta tatmet ne araa tekmeriirang barek te ne iari. ¹⁹Dai ariq aip te tekmet taqurla dai re ngingdemna ne ama tekmeriirang i buup ip diiv iirang nge raat never a ra nasat. Taqurla ip mager ip te raneng ama iames ama revan nget masmas.

Ngi Taqa Uas Te Gia Rletki

²⁰Timoti, maikka mager ip ngi taqa uas te luqia ama rletki i sa ma Ngemumaqa qa qurl a ngi. De ama lengi naik i quasiaq angera nge ama arlim de quasiaq ai nge tit kur ama Ngemumaqa aa gamansena, dai mager ip ngi ngim temanau na nget. De mager ip ngi ngim temanau ne liina i re kaak i ra tis iini ma', 'Adrlem peviit.' Lungera raqurla ama lengi dai quasiaq ai nget namen ama Ngemumaqa aa gamansena. ²¹I iari ama qaqet dai re tuqun ma', "Uut dai auur aadrlem peviit."

Dai lura ra mit puuqas ne ama lengi ama revan nget.

Ama Ngemumaqa aa ngimsevetki dai mager ip kurli qi qi na ngen.

Prleset aa.